MALTA

QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE

Seduta tat-30 ta' Gunju, 2004

Citazzjoni Numru. 971/2003

Elizabeth-Ann Vella

vs

Abdurrezagh Shushan

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 23 ta' Settembru 2003 a fol. 1 tal-process fejn gie premess:-

Illi l-kontendenti zzewgu fl-ewwel jum (1) ta' Gunju tas-sena elfejn u tnejn (2002) fir-Registru Pubbliku, skond ma jirrizulta mic-Certifikat taz-Zwieg li qed jigi anness u mmarkat bhala Dokument "A", u minn dan iz-zwieg twieldet tifla fit-28 ta' Jannar 2003 li jisimha Samira.

Illi l-kunsens taz-zewg partijiet ghal dan iz-zwieg kien vizzjat b’difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha.

Illi l-kunsens taz-zewg partijiet ghal dan iz-zwieg kien vizzjat peress li kien inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu jew ta’ xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga.

Illi ghalhekk l-imsemmi zwieg huwa null u bla effett *ai termini* ta’ l-**artikoli 19 (1) (d) u/jew (f) ta’ l-Att Dwar iz-Zwieg (Kapitolu 255 tal-Ligijiet ta’ Malta).**

Illi l-istess attrici talbet lil din l-Qorti sabiex ghar-ragunijiet premessi:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg ikkuntrattat bejn il-kontendenti huwa null u bla effett kif hawn fuq spjegat.

Bl-ispejjez kontra l-konvenut li hu ngunt ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol. 3 tal-process;

Rat il-lista ta’ xhieda u d-dokumenti esebiti a fol. 3 sa 5 tal-process;

Rat id-digriet affidavit moghti lill-partijiet fis-7 t’Ottubru 2003 fejn il-Qorti pprefiggiet terminu ta’ tletin (30) gurnata lill-attrici sabiex tipprezenta x-xhieda kollha taghha producibbli bil-procedura tal-affidavits bin-notifika lill-kontro-parti jew lid-difensur taghha, li jkollu wkoll l-istess terminu sabiex huwa jipprezenta l-affidavits tieghu.

Rat il-verbali tas-seduti tad-29 ta’ Jannar 2004 fejn l-attrici pprezentat nota bl-affidavit taghha u ta’ missierha Anthony Vella; tal-11 ta’ Marzu 2004 fejn Dr. Lydia Zerafa ghall-attrici pprezentat l-ahhar affidavit taghha u ddikjarat li m’ghandhiex provi aktar. Fuq talba ta’ l-istess difensur il-Qorti ordnat li n-notifika lill-konvenut issir *ai termini* ta’ l-**artikolu 187 (3) tal-Kap 12** bil-pubblikazzjoni ssir f’gazzetta lokali wahda; u tat-3 ta’ Gunju 2004 fejn id-

difensur ta’ l-attrici pprezentat estratt minn gazzetta lokali fejn juri li saret tali pubblikazzjoni, u l-kawza giet differita ghas-sentenza ghat-30 ta’ Gunju 2004.

Rat li minkejja li gie notifikat permezz tal-pubblikazzjoni u affissjoni skond id-disposizzjonijiet ta’ l-**artikolu 187 (3) tal-Kap 12,** il-konvenut baqa’ ma pprezenta ebda nota tal-eccezzjonijiet u ghalhekk baqa’ kontumaci.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

(i) PRINCIPJI LEGALI.

Illi fic-citazzjoni pprezentata minnha, l-attrici qed titlob li z-zwieg li gie celebrat bejnha u bejn il-konvenut jigi dikjarat null u bla effett, billi l-kunsens tal-konvenut ghal dan iz-zwieg kien vizzjat b’difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju fuq il-hajja mizzewga u fuq id-drittijiet u dmirijiet essenzjali taghha u dan kif previst fl-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap. 255 tal-Ligijiet ta’ Malta**, u billi l-kunsens ta’ wahda mill-partijiet inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg, kif previst fl-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap. 255 tal-Ligijiet ta’ Malta**.

Illi l-**artikoli 19 (1) (d) u (f) tal-Kap. 255 tal-Ligijiet ta’ Malta** jiddisponu kif gej:-

*“**19 (1)** ‘B’zieda mal-kazijiet fejn zwieg ikun null skond xi dispozizzjoni ohra ta’ dan l-Att, zwieg ikun null –*

***(d)** jekk il-kunsens ta’ xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b’difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b’anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.*

***(f)** jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg."*

Illi ezaminati t-talbiet attrici dwar in-nullita' taz-zwieg *o meno* taht dawn iz-zewg artikoli separatment, jinghad li fl-ewwel lok, sabiex jigi kkunsidrat l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap. 255 tal-Ligijiet ta' Malta**, wiehed irid izomm quddiem ghajnejh li l-kunsens ta' zewg persuni fir-rabta taz-zwieg jehtieg att volontarju li wiehed konxjament jinghaqad ma' persuna ohra bl-intenzjoni li jghix hajtu kollha ma' dik il-persuna u bejniethom jikkrejaw shubija fejn jaghtu lilhom infushom lil xulxin. Dan l-att jehtieg maturita' ta' hsieb u karattru tali li l-persuna li tidhol ghaz-zwieg taghraf il-*commitment* li jikkomporta z-zwieg, u cjoe` *commitment* li tinvolvi partecipazzjoni attiva fil-hajja ta' familja.

Illi mill-gurisprudenza kostanti tal-qrati taghna jidher car illi l-kunsens moghti fil-kuntratt matrimonjali mhuwiex dak il-kunsens semplici rikjest fil-kuntratt in generali ghaliex il-kuntratt taz-zwieg huwa wiehed *sui generis* u ta' ordni pubbliku. Illi ghalhekk il-partijiet f'kuntratt ta' zwieg mhux biss irid ikollhom il-kapacita` li jaghtu dak il-kunsens, izda li l-istess irid jigi moghti bl-aktar mod liberu u xjenti ghal dak kollu li tirrikjedi r-rabta taz-zwieg. Il-kuntratt taz-zwieg ghandu jigi apprezzat mhux biss bl-ghajnejn oggettivi tal-ligi, izda jrid isib is-sinifikat tieghu fir-relazzjonijiet ta' koppja u l-iskop ahhari taz-zwieg, cjoe` li tnejn min-nies jaghtu lilhom nfushom lil xulxin ad eskluzjoni ta' kollox u kulhadd. Meta ghalhekk ghal xi raguni jew ohra dak il-kunsens ma jkunx gie moghti bil-konoxxenza shiha ta' dak li jgib mieghu z-zwieg, allura jinholoq dubju kemm dak il-kuntratt matrimonjali huwa wiehed validu.

"Il matrimonio, in quanto patto ossia foedus … ... richiede una capacita' intelletuale e volitiva al di sopra di ogni altro contratto che e' per lo meno rescindibile, in casi determinati dalla legge, richiede quindi una integrita' di mente e' di liberta' dato che si tratta di assumersi una

servitus per tutta la vita”. (**Forum** *1990. Vol. I, part 1, pg. 72).*

Illi l-kuncett tad-*‘discretio judicii’* ma jirrikjedix maturita` shiha u perfetta fuq dak kollu li jirrikjedi z-zwieg, izda konoxxenza shiha ta’ dak kollu li jkunu dehlin ghalih il-partijiet u cjoe` ghall-obbligi u drittijiet konjugali kemm fil-prezent kif ukoll fil-futur. *Inoltre* l-partijiet irid ikollhom dik il-maturita’ affettiva u cjoe` dak kollu li ghandu x’jaqsam ma’ l-emozzjonijiet u s-sentimenti taghhom fil-konfront ta’ xulxin. Jekk xi wahda minn dawn l-elementi hija b’xi mod nieqsa, allura hemm difett tad-diskrezzjoni tal-gudizzju kif rikjest mill-ligi.

Illi l-kuncett tad-diskrezzjoni tal-gudizzju fil-ligi civili jvarja xi ftit mill-kuncett kif espost fid-dritt kanoniku ghaliex mentri d-dritt kanoniku jirrikjedi xi forma ta’ difett psikologiku serju, fid-dritt civili dan mhuwiex il-kaz.

Illi fis-sentenza moghtija mill-Prim’ Awla tal-Qorti Civili fl-ismijiet **“Angela Spiteri Selvaggi vs Joseph Spiteri”** deciza fl-4 ta’ Novembru 1994, il-Qorti studjat fil-fond il-kuncett tad-diskrezzjoni tal-gudizzju. F’din is-sentenza l-Qorti gie citat li jghid ***Bersini*** fuq il-livell tad-diskrezzjoni tal-gudizzju rikjest biex jinghata kunsens matrimonjali validu:

“La discrezione di giudizio comprende la maturita’ di giudizio e la maturita’ affettiva … … La maturita’ di giudizio comporta una conoscenza critica proporzionata all’atto da compiere, agli obblighi essenziali da assumersi e ai doveri coniugali che ne derivano proiettati nel futuro. La maturita’ affettiva comporta generalmente quella adeguata evoluzione degli istinti, degli affetti, dei sentimenti, della emotivita’ che se sono turbati o inadeguati intaccano direttamente la volonta’ e possono privare della libera scelta interiore. … … Per dare un valido consenso, non e’ sufficiente il grado di ragione col quale speculativamente uno sappia che cosa e’ il matrimonio, e’ necessaria la maturita’ di giudizio capace di ponderare in concreto i doveri e i diritti che uno deve assumersi per tutta la vita. In altri termini, e’ necessaria la

discrezione non tanto per l'atto in se, al momento di emettere il consenso, quanto per gli impegni che da quell' atto derivano. Una discrezione che impegni per il futuro." *(***Il Diritto Canonico Matrimoniale** – ***Bersini*** - Torino 1994).

Illi dan l-impenn ghall-futur jittraduci ruhu fl-obbligazzjonijiet essenzjali ghal hajja taz-zwieg, fosthom il-fedelta` u fiducja, l-permanenza taz-zwieg, u fuq kollox il-*benessere* reciproku bejn il-mizzewgin, u cjoe` dawk l-obbligazzjonijiet li minghajrhom unjoni intima bejn il-konjugi fl-aspetti kollha taghha ma tistax issehh.

Illi dan ifisser illi l-partijiet irid ikollhom dik il-maturita` li taghmilhom kapaci jirriflettu fuq l-obbligi, id-dmirijiet u r-responsabbiltajiet li ggib maghha l-hajja mizzewga u jkunu ghalhekk kapaci jerfghu u jwettqu l-istess matul il-hajja matrimonjali taghhom.

Illi ghalkemm il-**Kapitolu 255 tal-Ligijiet ta' Malta** ma taghtix definizzjoni ta' x'inhuma l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, kif stqarret il-Qorti fis-sentenza fuq imsemmija, dawn huma dawk l-elementi li dejjem gew ritenuti bhala l-obbligazzjonijiet tal-hajja mizzewga, u cjoe` dik l-unjoni permanenti, esklussiva w irrevokabbli, diretta ghal komunjoni ta' hajja u prokrejazzjoni u t-trobbija ta' l-ulied.

Illi rigward l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap. 255 tal-Ligijiet ta' Malta** citat mill-attrici fic-citazzjoni minnha pprezentata, dan l-artikolu jikkunsidra kemm is-simulazzjoni totali *(colorem habens, substantiam vero nullam)* kif ukoll dak parzjali *(colorem habens, substantiam vero alteram)* tal-kunsens.

Illi kif gie spjegat minn din il-Qorti diversament presjeduta fil-kaz **"Alfred Tonna vs Maria Tonna"**, 31 ta' Jannar 1996, u fil-kaz **"Muscat vs Borg Grech",** 14 ta' Awissu 1995, *"ikun hemm simulazzjoni meta, fil-mument tal-ghoti tal-kunsens matrimonjali parti jew ohra (jew it-tnejn) esternament turi li qed taghti l-kunsens matrimonjali izda internament u b'att pozittiv tal-volonta` taghha tkun qed*

tichad il-kunsens ghal dak iz-zwieg (simulazzjoni totali) jew, dejjem b'dak l-att pozittiv tal-volonta`, tkun qed teskludi xi element jew proprjeta` essenzjali ghaz-zwieg (simulazzjoni parzjali)".

Illi kif gie nsenjat fid-decizjonijiet fl-ismijiet **"Francesco Teuma vs Luigi Camilleri et"** (Q.K. - 1 ta' Ottubru 1884, Vol. X p. 912) *"a poter dedursi la invalidita' dell'atto e' necessario che risulti chiaro, che cio' che si contrattava non era la verita', ma una simulazione, cioe` 'fictio seu ostensio falsi pro vero".*

Illi meta wiehed jitkellem dwar l-eskluzjoni taz-zwieg jew wiehed mill-elementi essenzjali tieghu, wiehed irid jifli jekk il-kontendenti jew wiehed minnhom, allavolja hu kapaci jaghti kunsens validu ghaz-zwieg, pero` bl-atti tieghu qabel u fil-hajja mizzewga, jew bl-ommissjoni tieghu, eskluda *a priori* certu obbligi essenzjali tal-hajja mizzewga, cjoe` ssimula l-kunsens tieghu totalment fejn eskluda *a priori* z-zwieg, jew inkella fejn waqt il-kunsens hu jew hi eskludew xi wahda jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u cjoe` saret simulazzjoni parzjali.

Illi taht l-**artikolu 19 (1) (f)** trid issir distinzjoni cara bejn zwieg li jfalli minhabba cirkostanzi li jirrizultaw waqt iz-zwieg, u zwieg li jfalli ghax xi wiehed mill-partijiet minn qabel ma ta l-kunsens tieghu, kien gja' mentalment dispost li ma jottemprax ruhu ma' xi wahda jew aktar mill-obbligi matrimonjali. Fl-ewwel ipotesi hemm ir-ragunijiet li jaghtu lok ghal separazzjoni u fit-tieni ipotesi hemm l-istremi tal-annullament.

Illi ghar-rigward tas-simulazzjoni totali, il-Qorti fil-kaz **"Bonnici vs Bonnici"** (P.A. 30 ta' Lulju 1982) qalet illi biex ikun hemm simulazzjoni totali jrid jigi ppruvat li l-*'finis operis'* taz-zwieg gie effettivament eskluz mill-vera rieda ta' parti jew ohra, ghalkemm formalment tkun sehhet ic-celebrazzjoni taz-zwieg. Il-Qorti f'decizjoni ohra taghha **"Cali vs Dr. Albert S. Grech"** (P.A. 22 ta' Gunju 1988) qalet illi jekk tmur ghac-cerimonja tat-tieg u internament tissostitwixxi l-idejat tieghek fuq x'inhu zwieg jew inkella

xort'ohra teskludi l-veru kuncett taz-zwieg, hi forma ta' simulazzjoni totali. Imbaghad fil-kaz **"Galea vs Walsh"** (P.A. 30 ta' Marzu 1995), il-Qorti spjegat is-simulazzjoni bhala *"meta l-atti, gesti jew kliem esterni ma jikkorrispondux ghall-kunsens intern li jkun inghata."* Fil-kaz **"Muscat vs Borg Grech"** (P.A. 14 ta' Awissu 1995) il-Qorti spjegat is-simulazzjoni totali hekk:- *"Ghalhekk min esternament ikun wera li qed jaghti l-kunsens matrimonjali izda jkun internament u b'att pozittiv tal-volonta' tieghu qed jichad il-kunsens ghal dak iz-zwieg ikun qed jissimula l-kunsens tieghu."*

Illi mill-banda l-ohra, meta nigu ghas-simulazzjoni parzjali, u cjoe` ghall-eskluzjoni pozittiva ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, il-Prim' Awla tal-Qorti Civili fil-kaz **"Abdel Wahed vs Dr. Yana Micallef Stafrace et noe"** (P.A. 14 ta' Lulju 1994) elenkat l-elementi essenzjali taz-zwieg bhala l-komunjoni tal-hajja konjugali, l-indissolubbilta` tar-rabta taz-zwieg, id-dritt ghall-fedelta` u d-dritt ghall-prokrejazzjoni ta' l-ulied. L-istess elementi gew ikkonfermati wkoll fil-kawzi **"Grech vs Grech"** (P.A. – 9 ta' Ottubru 1990), u **"Aquilina vs Aquilina"** (P.A. 30 ta' Jannar 1991).

<u>(ii) APPREZZAMENT TAL-PROVI.</u>

Illi mill-provi prodotti jirrizulta illi l-attrici ltaqghet mal-konvenut fl-ahhar tas-sena 2001, u wara ftit harget tqila mill-istess relazzjoni u allura sar iz-zwieg malajr fl-1 ta' Gunju 2002, meta l-istess attrici tghid li kellha xahar tqala. Din ghall-attrici jidher li kienet l-unika soluzzjoni ghaliha peress li hija hasbet li issa l-ebda ragel ma' jkun irid jizzewwigha. Hija tghid li ghazlet iz-zwieg civili, ghaliex ghaliha dan ma' kien zwieg xejn fis-sens li setghet tinhall minnu meta u kif riedet. Fil-fatt hija ma wriet xejn b'dan kollu lill-familja taghha, tant li wara li zzewget baqghet tghix mal-genituri taghha. Sahansitra ghamlet dan anke wara li l-genituri saru jafu bit-tqala taghha u nkredibbilment anke wara li twieldet it-tarbija, tant li l-istess attrici tghid li *"jiena qatt ma ghext mal-konvenut."*

Illi gara li wara li twieldet it-tarbija, il-konvenut kien gie jara l-istess tarbija u kienu saru pjanijiet mill-attrici sabiex tizzeweg lill-konvenut bil-knisja, ghaliex ghaliha dak li kien jghodd, izda dan ma sehhx peress li skond l-attrici l-konvenut kien biss ifittex l-interessi tieghu, u biss li hija taqdih, tant li tghid li huwa qatt ma mantna lill-attrici jew lill-binthom.

Illi fid-dawl ta' dan kollu din il-Qorti thoss li ma hemm l-ebda dubju li l-kunsens ta' l-attrici ghal dan iz-zwieg kien ghal kollox simulat *stante* li hija qatt ma emmnet li z-zwieg civili kien jammonta ghal xi rabta serja mal-konvenut, tant li hija kienet deciza li lanqas tghix mieghu jekk dan ma jizzewwighiex bil-knisja, haga li l-konvenut jidher li qatt ma kkonsidra bhala possibbli. Fil-fatt il-partijet qatt ma ghexu flimkien u kellhom relazzjoni ta' kollox barra minn ta' kopja mizzewga. Jidher car ukoll li l-istess partijiet, u l-aktar l-attrici, resqu ghal dan il-pass biss ghaliex kien konvenjenti legalment li jsir hekk ghall-attrici minhabba t-tqala taghha, filwaqt li min-naha tal-konvenut jidher li dan kollu kien konvenjenti ghalih peress li jirrizulta li din kienet soluzzjoni tajba sabiex huwa jkompli jghix u jahdem hawn Malta. Dan qed jinghad peress li n-nazzjonalita' tieghu ma kenitx Maltija izda Libjana.

Illi ghalhekk a bazi tal-premesss jirrizulta li l-kunsens tal-partijiet kien vizzjat *ai termini* ta' l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap. 255 tal-Ligijiet ta' Malta**, u ghalhekk it-talba attrici ghandha tigi milqugha f'dan is-sens.

III.   KONKLUZJONI.

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi,** billi fil-kontumacja tal-konvenut, **tilqa' t-talba attrici** b'dan illi:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg ikkuntrattat bejn il-kontendenti fir-Registru Pubbliku fl-1 ta' Gunju 2002 huwa null u bla effett *stante* li jirrizulta li l-kunsens tal-partijiet kien vizzjat a bazi ta' l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap. 255 tal-Ligijiet ta' Malta**.

Bl-ispejjez jinqasmu bin-nofs bejn iz-zewg partijiet.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------